

примус у діяльності органів державної влади», що у свою чергу було б одним із кінцевих завдань здійснення наукової класифікації заходів адміністратив-

ного примусу та усунуло б суперечки щодо її здійснення для забезпечення законності та правопорядку в нашій державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: [монографія] / А. Т. Комзюк. – Х. : НУВС, 2002. – 336 с.
2. Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность в Украине : учебное пособие / А. И. Миколенко – Х. : Одиссей, 2004. – 270 с.
3. Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України: [монографія] / Н. В. Хорошак. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. НАН України, 2004. – 172 с.
4. Фіночко Ф. Д. Еволюція поглядів щодо класифікації адмін. Примусу / Ф. Д. Фіночко // Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку : Короткі тези доповідей та наукових повідомлень республіканської науково-практичної конференції. 9-11 листопада 1995 р. – Х. : НЮА України, 1995 – С. 138–139.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
6. Арбузкин А. М. К вопросу о классификации мер административного воздействия, применяемых органами внутренних дел (милицией) в сфере охраны общественного порядка / А. М. Арбузкин // Совершенствование административно-правовой деятельности органов внутренних дел: Сборник научных трудов. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1988. – С. 11–23.
7. Шкарупа В. К. Доказування та докази в адміністративно-примусовій діяльності ОВС (міліції) : монографія / В. К. Шкарупа – К. : УАВС, 1995. – 163 с.
8. Розин Л. М. Проблемы классификации мер административного принуждения / Л. М. Розин // Управление и право – 1982 – Вып. 7. – С. 182–189.
9. Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : монографія ; за заг. ред. В. К. Шкарупи. – Запорізький державний університет. Запоріжжя : Поліграф. 2004. – 404 с.
10. Тихомиров С. В. Административное право РФ. : учебное пособие / С. В. Тихомиров. – М. : Юрлитинформ, 2003. – 539 с.
11. Бахрах Д. Н. Административная ответственность : учебное пособие / Д. Н. Бахрах. – Пермь : Кн. изд-во, 1966. – 193 с.
12. Бьтяк Ю. П. Административное право Украины (общая часть) : учебное пособие / Ю. П. Бьтяк, В. В. Зуй. – Х. : Одиссей, 1999 – 224 с.
13. Коваль Л. В. Адміністративне право : курс лекцій для студентів юрид. вузів та факультетів / Л. В. Коваль. – К. : Вентурі, 1996. – 208 с.
14. Бандурка О. М. Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. М. Бандурка. – Х., 1994. – 16 с.
15. Безсмертний Є. О. Адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються органами внутрішніх справ : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Є. О. Безсмертний. – Х., 1997. – 19 с.
16. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 № 270/96 – ВР // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 39. – Ст. 181.

УДК 342.951

**ВИДИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ
TYPES OF PHYSICAL TRAINING IN LAW ENFORCEMENT BODIES**

Ковальов І.М.,

*здобувач кафедри адміністративної діяльності ОВС
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Автором підкреслено, що специфіка діяльності правоохоронних органів нерозривно пов'язана з фізичною підготовкою їх працівників. Виходячи із завдань, що покладені на правоохоронні органи України, у статті поставлено завдання щодо визначення поняття видів фізичної підготовки у правоохоронних органах, виокремлення класифікаторів фізичної підготовки та як наслідок виділення конкретних видів фізичної підготовки, що як кінцевий результат має на меті підвищити якість реалізації останньої.

Ключові слова: фізична підготовка, види фізичної підготовки, правоохоронні органи.

Автором подчеркнута, что специфика деятельности правоохранительных органов нераздельно связана с физической подготовкой их сотрудников. Исходя из заданий, которые положены на правоохранительные органы Украины, в статье поставлена задача относительно определения понятия видов физической подготовки в правоохранительных органах, выделения классификаторов физической подготовки и, как следствие конкретных видов физической подготовки, что как конечный результат имеет общей целью повысить качество реализации последней.

Ключевые слова: физическая подготовка, виды физической подготовки, правоохранительные органы.

The author highlights that the specific of the police is inextricably linked with the physical training of their employees. Following the tasks assigned to law enforcement agencies of Ukraine. In the article about the task definition of types of physical training in law enforcement, distinguishing classifiers of the physical training and consequently the selection of specific physical preparation, is the end result to improve the quality of the latter.

Key words: physical training, types of physical training, law enforcement bodies.

Постановка проблеми. Правоохоронні органи держави – це фундамент, на якому базується захищеність нашої демократії. Тому сили, що забезпечують виконання законів та безпеку всіх громадян мають становити гарантію і зразок демократичних цінностей.

Наукові дослідження практичної діяльності підрозділів правоохоронних органів свідчать, що досягнення відмінних результатів службової роботи можливе лише за умови високої фізичної підготовленості працівників перших, яка є основою їх професіоналізму. Як наслі-

док, маємо виходити з необхідності здійснювати заходи, спрямовані на підвищення професійної підготовленості курсантів і слухачів відомчих вищих навчальних закладів, працівників практичних органів та підрозділів правоохоронних органів щодо ефективного виконання службових обов'язків.

Вирішення відповідних завдань нерозривно пов'язано з поглибленням дослідження категорії «фізична підготовка». Одним із таких напрямків, на нашу думку, є виділення видів фізичної підготовки у правоохоронних органах, що переслідує наукову мету групування останньої на окремі складові частини, виходячи з підстав та особливостей організації фізичної підготовки залежно від низки різних факторів та обставин.

Стан дослідження. Наразі у літературі питанням правового регулювання фізичної культури і спорту присвятили свою увагу такі вчені, як: І. В. Арістова, О. В. Джафарова, Ю. М. Репкіна, Н. Г. Ярова та деякі інші. Однак, більшість робіт в даній сфері торкаються переважно питань правового регулювання спорту (О. С. Августимова, С. В. Алексєєв, О. М. Брілліантова, В. В. Кузін, І. С. Кузнєцов, М. Є. Кутєпов, М. Ю. Мінаєв Ю. М. Мічуда, В. Н. Платонов, С. М. Стороженко та інші).

Діяльність правоохоронних органів в цілому, так і окремі її аспекти ставали предметом наукових досліджень наступних вчених: М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, О. К. Безсмертний, М. В. Джафарова, С. Ф. Денисюк, А. Т. Комзюк, В. В. Ковальська, О. М. Музичук та багато інших.

Нами вже було обґрунтовано позицію, що фізична підготовка є складовою фізичної культури та предметом адміністративно-правового регулювання [1].

Разом з тим питання поділу фізичної підготовки у правоохоронних органах на види зовсім не ставали предметом розгляду ні вчених, що торкалися дослідження безпосередньо діяльності останніх, а ні тих, які приділили увагу характеристиці актуальних питань фізичної культури і спорту. Тож мета даної статті полягає у визначенні поняття та конкретних видів фізичної підготовки у правоохоронних органах та відповідно підстав виділення відповідних груп (класифікаторів).

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що класифікація (поділ на види) як процес, первісно, за своєю суттю, внутрішньо запрограмована на позначення двох категорій дій: по-перше, процесу розкладання на класи і, по-друге, результату цього процесу – визначення системи співвідрядних понять (класів об'єктів) якоїсь галузі знань [2, с. 212]. Додатково пошлемося на точку зору В. А. Юсупова, який пропонує в основу класифікацій правозастосувальних актів включити такі чотири правила поділу об'єму поняття, як: а) наявність однієї й тієї ж підстави; б) рівність об'єму всіх членів класифікації об'єму класу, що класифікується; в) необхідність взаємного виключення одне одним окремих членів класифікації; г) логічна безперервність поділу на підкласи [3, с. 111].

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [4], фізична підготовка виступає складовою частиною одного із трьох напрямів фізичної культури, а саме виховання різних груп населення та полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її фізичних якостей і здібностей з урахуванням професійної діяльності. У свою чергу, фізичне виховання різних груп населення як напрям фізичної культури,

пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті. Фізична культура визначена законом у якості діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя.

Разом з тим, відповідно до ст. 30 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», фізична підготовка є частиною загальної системи навчання та виховання працівників правоохоронних органів і спрямована на забезпечення фізичної готовності особового складу до професійної діяльності, а її рівень має обов'язково враховуватися при присвоєнні чергових спеціальних звань, призначенні на відповідні посади тощо.

З викладеного можемо зробити висновок, що фізична підготовка безпосередньо пов'язана з професійною діяльністю в тому числі працівників правоохоронних органів. Як наслідок, одним із критеріїв класифікації (поділу на види) фізичної підготовки у правоохоронних органах є найменування відповідного правоохоронного органу, в якому проходять службу його посадові особи. У попередніх працях ми приділили увагу визначення системи правоохоронних органів як суб'єктів сфери фізичної культури і спорту [5]. Як наслідок уявляється можливим виділити фізичну підготовку у органах внутрішніх справ (далі – ОВС), Службі безпеки України (далі – СБУ), податковій міліції Державної податкової служби України (далі – ДПС України), Державній службі з надзвичайних ситуацій, Державній пенітенціарній службі України. У цьому контексті необхідно підкреслити, що очевидним є той факт, що фізична підготовка в ОВС та фізична підготовка в СБУ відрізняється, що безпосередньо впливає з відомчих нормативних актів, які регламентують порядок організації та проведення фізичної підготовки. Так, наприклад згідно п. 1.3 Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в службі безпеки України, затвердженої наказом СБУ від 6 липня 2010 р. № 369 [6] фізична підготовка організовується і проводиться з урахуванням покладених на підрозділи та органи СБУ завдань та особливостей їх службової діяльності, географічних умов, рівня підготовленості особового складу, а також досвіду проведення спеціальних операцій та навчань в інтересах забезпечення безпеки України.

Наразі у сфері нормативно-правового регулювання організації фізичної підготовки не склалися єдиного підходу щодо критеріїв щодо співвідношення таких видів фізичної підготовки як загальна фізична підготовка та спеціальна фізична підготовка. Так, відповідно до положень п. 6.25.1 Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, затвердженого наказом МВС України від 13 квітня 2012 р. № 318 [7], виходячи з того, що фізична підготовка рядового і начальницького складу ОВС має плановий та системний характер, до системи фізичної підготовки віднесена: загальна фізична підготовка, спеціальна фізична підготовка, масово-фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту. При цьому у навчальній літературі зустрічаються випадки, коли спеціальна фізична підготовка

де-факто включає в себе загальну фізичну підготовку [8, с. 28-29, с. 34, с. 84].

В Державній службі з надзвичайних ситуацій колізії виникає навіть у межах їх власних відомчих нормативно-правових актів. Так, згідно Положення про організацію службової підготовки особового складу органів і підрозділів цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи [9] спеціальну фізичну підготовку та загальну фізичну підготовку визначено у якості окремих складових службової підготовки (п. 3.3). При цьому, виходячи з п. 1.6 Настанови з фізичної підготовки в Міністерстві з питань надзвичайних ситуацій України, затвердженій наказом Міністерства з питань надзвичайних ситуацій України від 10 серпня 2004 р. № 10 [10] безпосередньо фізичну підготовку, як уявляється залежно від її форм, можна поділити на загальну фізичну підготовку та спеціальну фізичну підготовку.

На нашу думку, найбільш вдалою є група видів фізичної підготовки, що передбачена для ОВС. Тому вважаємо за доцільне закріпити зазначену класифікацію фізичної підготовки на відомчому рівні нормативно-правового регулювання для усіх правоохоронних органів. При цьому критерієм поділу фізичної підготовки на окреслені види є форми фізичної підготовки.

Відповідно до положень Цільової комплексної програми «Фізичне виховання – здоров'я нації», затвердженої Указом Президента України від 1 вересня 1998 р. № 693/98 [11] у підрозділах правоохоронних органів України обов'язками стали такі заходи: для рядового та керівного складу проводиться постійне медичне обстеження, на основі якого працівники ОВС України розподіляються на медико-вікові групи з урахуванням стану здоров'я та віку; працівники, які тимчасово (за станом здоров'я) не допущені до занять з фізичної підготовки, повинні займатися у групах лікувальної фізичної культури під наглядом фахівця протягом визначеного часу, до відновлення стану здоров'я.

Відповідно до п. 3.1 Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в службі безпеки України військовослужбовці СБУ оволодівають усім передбаченим для них змістом фізичної підготовки згідно з програмами навчання. Для кожної вікової групи визначається окрема програма навчання з фізичної підготовки.

З цього можемо зробити висновок, що фізична підготовка у правоохоронних органах може бути поділена на види залежно від стану здоров'я їх працівників на: фізичну підготовку на загальних підставах та фізичну підготовку у групах лікувальної фізичної культури.

Залежно від віку у якому перебувають працівники конкретного правоохоронного, а саме віку працівників ОВС фізичну підготовку в ОВС можна поділити на: фізичну підготовку працівників ОВС у віці до 25 років, фізичну підготовку у віці від 25 до 30 років, фізичну підготовку у віці від 30 до 35 років, фізичну підготовку у віці від 35 до 40 років, фізичну підготовку у віці від 40 до 45 років; фізичну підготовку в СБУ – на: фізичну підготовку працівників у віці до 30 років, фізичну підготовку працівників у віці до 35 років, фізичну підготовку працівників у віці до 40 років, фізичну підготовку працівників у віці до 45 років, фізичну підготовку працівників у віці до 50 років, фізичну підготовку працівників у віці до 55 років, фізичну підготовку працівників у віці після 55 років.

Залежно від службово-посадових категорій працівників правоохоронного органу фізичну підготовку в ОВС можна поділити на: а) фізичну підготовку начальницького склад апарату МВС України, апаратів ГУМВС, УМВС, особового склад науково-дослідних установ, навчальних закладів МВС України (постійний склад); б) фізичну підготовку рядового та начальницького складу міських, районних, лінійних органів, державної автомобільної інспекції, міліції охорони, патрульної служби, слухачів магістратури; фізичну підготовку рядового та начальницького складу підрозділів швидкого реагування, спеціального та особливого призначення; фізичну підготовку курсантів вищих навчальних закладів МВС України з чотирирічним і п'ятирічним строками навчання; фізичну підготовку в СБУ – на: а) фізичну підготовку осіб оперативного складу підрозділів боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів; б) фізичну підготовку осіб оперативного складу підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову та контррозвідувальну діяльність (крім підрозділів оперативно-технічних заходів), військовослужбовців Штабу антитерористичного центру (крім військовослужбовців фінансового, господарського та інших видів забезпечення Штабу антитерористичного центру), підрозділів служби охорони; в) фізичну підготовку осіб офіцерського складу, осіб рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом інших структурних підрозділах.

Висновки. Таким чином, фізичну підготовку у правоохоронних органах уявляється можливим поділити за такими критеріями (класифікаторами):

1) найменування правоохоронного органу, в якому проходять службу його посадові особи на: а) фізичну підготовку в ОВС; б) фізичну підготовку в СБУ; в) фізичну підготовку в податковій міліції ДПС України; г) фізичну підготовку в Державній службі з надзвичайних ситуацій, фізичну підготовку в Державній пенітенціарній службі України;

2) форми фізичної підготовки на: загальну фізичну підготовку, спеціальну фізичну підготовку, масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту;

3) стан здоров'я працівників правоохоронних органів на: фізичну підготовку на загальних підставах та фізичну підготовку у групах лікувальної фізичної культури;

4) вік, у якому перебувають працівники конкретного правоохоронного органу;

5) службово-посадових категорій працівників правоохоронного органу.

Що стосується двох останніх класифікаторів фізичної підготовки у правоохоронних органах, то згідно чинних нормативно-правових актів відомчого регулювання у конкретних правоохоронних органах медико-вікові групи та службово-посадові категорії їх працівників є різними як за їх кількістю, так і за змістом. Такий підхід, на нашу думку не можна визнати виправданим, тому вважаємо за необхідне на підзаконному рівні закріпити єдину систему медико-вікових груп та службово-посадових категорій працівників правоохоронних органів залежно від специфіки виконуваних ними професійно-службових завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ковальов І. М. Фізична підготовка як складова фізичної культури та предмет адміністративно-правового регулювання / І. М. Ковальов // Адміністративне право України: сучасний стан та шляхи розвитку : матеріали наук-практ. конф., Харків, 27 квітня 2012 р. – Х. : ХНУВС, 2012. – С. 80–82.
2. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА М, 1997. – 576 с.
3. Юсупов В. А. Правоприменительная деятельность органов управления. – М. : Юрид. лит., 1979. – 136 с.
4. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – Ст. 80.
5. Ковальов І. М. Правоохоронні органи як суб'єкти сфери фізичної культури і спорту / І. М. Ковальов // Право і безпека. – 2012. – Вип. 2 (44). – С. 49–53.
6. Про затвердження Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в службі безпеки України : наказ Служби безпеки України від 06.07.2010 № 369 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 70. – Ст. 62.
7. Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ : наказ МВС України від 13.04.2012 № 318 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 38. – Ст. 35.
8. Артем'єв В. О. Спеціальна фізична підготовка працівників ОВС України : [підручник] / В. О. Артем'єв, О. А. Ярещенко, В. В. Сергієнко. – Х. : Харків юридичний, 2011. – 272 с.
9. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки особового складу органів і підрозділів цивільного захисту [Електронний ресурс] : наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 01.09.2009 № 601. – Режим доступу : http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEAQFjAC&url=http%3A%2Fwww.mns.gov.ua%2Ffiles%2F2010%2F11%2F22%2Fnakaz601.doc&ei=fNplUbGYLojLtAbWulHoAg&usg=AFQjCNFe4cSd1WTGprpP6kujFtC_Q6OS-A&sig2=5f0yh58VcYzYvK9kckxJKQ&bvm=bv.44990110,bs.1,d.Yms.
10. Про затвердження Настанови з фізичної підготовки в МНС України [Електронний ресурс] : наказ МНС України від 05.08.2004 № 10. – Режим доступу : http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDgQFjAB&url=http%3A%2Fwww.mns.gov.ua%2Ffiles%2F2010%2F11%2F22%2Fnakaz10.doc&ei=fNplUbGYLojLtAbWulHoAg&usg=AFQjCNES79a0XoVv31BhVasxhmXL D1_4gQ&sig2=Wj1Y3VpgJlunmk2717DIMg&bvm=bv.44990110,bs.1,d.Yms.
11. Про затвердження цільової комплексної програми «Фізичне виховання – здоров'я нації» [Електронний ресурс] : указ Президента України від 01.09.1998 № 693/98. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/963/98>.

УДК 342.95

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ
СЛУЖБОЮ У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

LEGAL SUPPORT CRIME PREVENTION SERVICES FOR CHILDREN

Лесько Н.В.,

*асистент кафедри адміністративного
та інформаційного права ННІ права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

Акцентується увага на необхідності підвищення рівня профілактики правопорушень в Україні службою у справах дітей, розглядаються основні напрями діяльності цієї служби. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення профілактичної діяльності.

Ключові слова: діти, неповнолітні особи, профілактика правопорушень, запобігання правопорушенням, служба у справах дітей.

Акцентируется внимание на необходимости повышения уровня профилактики правонарушений в Украине службой по делам детей, рассматриваются основные направления деятельности этой службы, обосновываются предложения по совершенствованию профилактической деятельности.

Ключевые слова: дети, несовершеннолетние, профилактика правонарушений, предупреждение правонарушений, служба по делам детей.

The attention on the need to improve crime prevention in Ukraine Service for Children outlines the main activities of the service, justified proposals to improve prevention activities.

Key words: children, minors, prevention of crime, prevent offenses Services for Children.

Постановка проблеми. Здійснювати профілактику правопорушень серед дітей – завдання всіх органів і служб у справах дітей. Тим більше що проблема протиправної поведінки неповнолітніх має загальносуспільне значення, оскільки від її розв'язання залежить насамперед духовний і моральний розвиток суспільства та держави. Дбаючи про дітей, нація дбає про своє майбутнє. В Україні для того, щоб покращити профілактику правопорушень, слід змінити ставлення до цього питання кожного громадянина держави. Своєчасна реакція на повідомлення про бездомну дитину, алкоголізм, наркоманію чи насильство в сім'ї, про інші тяжкі життєві ситуації, у які потрапляє підліток, безсумнів-

но, сприятимуть проведенню профілактичних заходів, спрямованих на усунення, блокування та нейтралізацію детермінант їх протиправної поведінки.

Саме тому **метою цієї статті** є розгляд правового статусу служби у справах дітей як органу, що здійснює соціальний захист дітей і профілактику серед них правопорушень.

Стан дослідження. Питання профілактики правопорушень було об'єктом дослідження в наукових працях О. Б. Андрєєвої, К. Л. Бугайчука, С. Ф. Денисова, Є. В. Додіна, Т. Л. Кальченко, Я. М. Квітки, О. І. Остапенка, С. Г. Поволоцької, В. І. Ремньова, Ю. С. Шемшученка та інших вчених. Проте, дослідженню за-